

SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER

VEDTAK I SAK 060791 / 200600616

VESTFOLD POLITIDISTRIKT - BRUK AV SKYTEVÅPEN MOT [REDAKERT],
18. NOVEMBER 2006.

Hendelse

Lørdag den 18. november 2006 ca kl 1330 på Andebu i Vestfold løsnet to tjenestemenn fra Vestfold politidistrikt skudd mot [REDAKERT]. [REDAKERT] avfyrte deretter skudd med hagle mot øvre del av bryst/hals på seg selv, hvorpå han døde.

Visepolitimester Steinar Kaasa ved Vestfold politidistrikt underrettet Spesialenheten om forholdet samme dag ca kl 1440. Spesialenheten rykket ut til Tønsberg og iverksatte etterforskning kort tid etter hendelsen.

Spesialenheten har gjennomført sin etterforskning i medhold av påtaleinstruksen § 34-6, annet ledd. Selv om det ikke er grunn til mistanke om straffbar handling, skal etterforskning settes i verk dersom noen dør eller blir alvorlig skadet som følge av politiets tjenesteutøvelse.

Politiets bruk av skytevåpen mot [REDAKERT] er av Spesialenheten vurdert i forhold til straffeloven § 229, jfr. § 232 (legemsbeskadigelse med særlig farlig redskap) og straffeloven § 325 nr. 1 (grov uforstand i tjenesten).

Etterforskningen

Tjenestemennene som løsnet skudd, politibetjent [REDAKERT] og politiførstebetjent [REDAKERT] er avhørt med status som mistenkt. Det samme er operativ uteleder, politiførstebetjent [REDAKERT].

Det er opptatt forklaring fra 5 vitner, politimester Marie Benedikte Bjørnland, politibetjent [REDAKERT], politibetjent [REDAKERT] og to sivile vitner. De sivile vitnene oppholdt seg i nærheten av stedet der politiet løsnet skudd.

Spesialenheten har under etterforskningen fått kriminalteknisk bistand av Kriminalpolitisenralen.

Sakkyndig likundersøkelse er utført ved Rettsmedisinsk institutt. På vedtakstidspunktet er kun foreløpig obduksjonsrapport mottatt. Da den endelige rapporten ikke anses å kunne gi nye opplysninger av betydning for Spesialenhetens vedtak, har en ikke funnet at det er behov for å avvente rapporten før saken avgjøres.

På vedtakstidspunktet foreligger heller ikke endelig rapport fra Kriminalpolitisenralen. Med bakgrunn i foreløpige opplysninger fra Kriminalpolitisenralen ser en ikke at rapporten vil være av betydning for Spesialenhetens avgjørelse.

Postadresse
Postboks 93
2301 Hamar

Kontoradresse
Grønnegt. 82
Org. nr.
987 248 890

Telefon
62 55 61 00
Telefaks
62 55 61 01

Spesialenheten har innhentet deler av dokumentasjonen i Vestfold politidistrikts sak 9698766. Oppdragslogg og lydlogg er gjennomgått.

Nærmere om hendelsen

Spesialenheten kan på bakgrunn av gjennomført etterforskning oppsummere hendelsen slik:

Like etter kl 1200 lørdag 18. november 2006 kom det melding til politivakta i Tønsberg om at det var et tilfelle av knivstikking i [redacted] på Nøtterøy. Det ble samtidig meldt om at gjerningsmannen hadde reist fra stedet. En patrulje med politibetjent [redacted] og politibetjent [redacted] dro til stedet. Operativ uteleder [redacted] ble igjen ved kanalbrua for om mulig å ta opp jakten på gjerningsmannen. Patruljen som kom til [redacted] fant to personer hardt skadd som følge av knivstikking. Videre fant de etter hvert en ung gutt stygt tilredt av kuttskader. De konstaterte at han trolig var død. [redacted] og [redacted] foresto førstehjelp på stedet, og hjalp ambulanspersonalet med transport inn til sykehuset. Personene som er knivstukket var gjerningspersonens ekskone, deres felles sønn samt ekskonens nye ektemann. Sønnen ble senere bekreftet død.

Samtidig med at [redacted] og [redacted] utførte oppdraget på Nøtterøy fikk operasjonssentralen telefonisk kontakt med gjerningsmannen, som man nå hadde identifisert til å være [redacted]. [redacted] opplyste på telefon at han hadde drept ytterligere to personer i sin bolig i Sandefjord. Dette viste seg å være hans far samt hans kjæreste. Han opplyste i telefonsamtalen at han var på vei til Sandefjord for å tenne på huset. Han ble oppfattet som hysterisk og ustabil og sa blant annet at han skulle dø, at det ikke var vits i å prøve å stoppe han, samt at han hadde ladd hagle og kom til å skyte.

Kort tid etter telefonsamtalen med [redacted] kom det inn en ny melding til operasjonssentralen om at det var en mann med hagle som hadde gått inn på Hydro Texaco-stasjonen på Andebu. Det ble opplyst at han kjørte en blå Volvo med regnr. [redacted]. Det ble da klart at det var samme person; [redacted], som oppholdt seg på bensinstasjonen.

Det ble etter dette bedt om bevæpning. Operasjonsleder beordret bevæpning, og underrettet politimesteren om dette. Politimesteren bekreftet kort tid etter bevæpningsordren med en- og tohåndsvåpen.

Operativ uteleder [redacted] bevæpnet seg, og reiste mot Andebu sammen med politibetjent [redacted]. I tillegg rykket politibetjent [redacted] og politibetjent [redacted] ut. Alle var bevæpnet. Ved bensinstasjonen søkte de først å få kontroll over menneskene som befant seg rundt stasjonsområdet. Man søkte å sperre av veien inn og ut fra stasjonen. Det var nå gitt en forhåndsordre fra politimesteren om at [redacted] skulle uskadeliggjøres, og ikke forlate stedet.

På dette tidspunkt var situasjonen kaotisk, og man hadde fått melding om at det var avfyrt skudd inne fra bensinstasjonen, samt at det også skulle være en gisselsituasjon. Idet politiet nærmet seg bensinstasjonen, ble man oppmerksom på at [redacted] kom ut, gikk til sin bil, og deretter forlot stasjonsområdet. Han kjørte først mot nord, og det ble opptatt forfølgelse av bilen. På dette tidspunkt var også politibetjent [redacted] og politibetjent [redacted] på vei mot stedet. De var også bevæpnet.

Etter et lite stykke snudde [redacted], og kjørte i motsatt retning. Politiet fulgte etter i to biler. En bil med [redacted], [redacted] og [redacted]. Den andre bilen med [redacted] og [redacted]. Etter at forfølgningen hadde pågått i lav fart en liten stund, kjørte [redacted] ut på et jorde. [redacted] kom ut av bilen. Alle fem tjenestemennene gikk også ut av bilene, og dannet en skjoldborg med 2 skjold. To tjenestemenn gikk i midten med hvert sitt skjold. En tjenestemann på hver side av skjoldene, samt en tjenestemann bak. Det var operativ uteleder; [redacted] og [redacted] som bar skjoldene. [redacted] og [redacted] gikk på hver sin side, og [redacted] gikk bak.

[redacted] er beskrevet som utilregnelig på dette tidspunkt. Han hadde med seg haglen, som han viftet rundt seg med. Han vimset rundt, kalte politiet feiginger eller lignende, dro ned buksa si og viste baken til polititjenestemennene.

Operativ uteleder [redacted] hadde hele tiden styring og kontroll på det som ble foretatt fra tjenestemennenes side. Han gav alle kommandoer.

[redacted] var den som anropte [redacted]. Han ble bedt om å legge fra seg våpenet og overgi seg, han ble videre varslet om at dersom han ikke etterkom politiets ordre, ville det bli skutt mot ham.

Det ble skutt to varselskudd. Begge ble avfyrt av [redacted]. Siden [redacted] ikke gav inntrykk av å ville overgi seg, ble det bestemt at det skulle rettes skudd mot hans ben. [redacted] fikk ordre om dette. Først måtte han vente, da det var bebyggelse i skytesonen. [redacted] bevegde seg videre mot skogen, og det ble vurdert som særdeles viktig at han ikke kom seg inn dit, da man i så fall ville miste kontrollen over han. [redacted] fikk etter hvert fri sikt, og rettet et skudd mot benet til [redacted]. Han bommet, og avfyrte et skudd til som traff [redacted] i benet. [redacted] falt etter dette ned på bakken. Man hadde fortsatt ikke kontroll over [redacted] idet man så at han holdt i våpenet sitt. Det ble derfor gitt ordre om å skyte et skudd mot [redacted]s andre ben som han holdt i vinkel opp fra bakken. [redacted] avfyrte dette skuddet, som traff [redacted] i det andre benet. Man observerte fortsatt at [redacted] holdt på med våpenet sitt. De så at han løftet det noe, og at han avfyrte skudd mot seg selv i hode/brystregionen. Tjenestemennene beveget seg etter dette sakte frem mot [redacted], og kunne registrere at han var død. Alle skudd fra politiet ble avfyrt med MP5 tjenestevåpen.

Foreløpig obduksjonsrapport har konkludert med at det er hagleskudd som har truffet hals/bryst og skadet halspulsåre og armpulsåre samt revet opp venstre lunge som er antatt dødsårsak. Det er påvist skuddskader i begge lår. Det fremkommer at skuddskadene i lårene ikke har hatt betydning for dødsfallet.

Spesialenhetens vurdering

Det er åpenbart at den situasjon som politiet i Vestfold befant seg i, etter å ha konstatert at [redacted] hadde drept 3 personer, at han var bevæpnet og uttalte at han skulle skyte etc, tilsa at det var nødvendig med bevæpning. Det vises her til våpeninstruksen § 10, første ledd, bokstav a) og b) hvor det fremgår at det kan gis ordre om bevæpning med skytevåpen når det er grunn til å tro at politimann i tjenesteoppdrag vil stå overfor bevæpnet person eller oppdraget fremstår som særlig farlig for de impliserte tjenestemenn. Bevæpningsordren ble gitt av operasjonsleder, og bekreftet av politimesteren. Dette anses i samsvar med våpeninstruksen § 12.

I forhold til bruk av skytevåpen for å løse tjenesteoppdraget, vises til politiloven § 6, 2. ledd hvor det fremgår at politiet under tjenesteutførelsen ikke skal ta i bruk sterkere midler uten at svakere midler må antas utilstrekkelige eller uhensiktsmessige, eller uten at slike forgjeves har vært forsøkt. De midler som anvendes må være nødvendige og stå i forhold til situasjonens alvor, tjenestehandlingens formål og omstendighetene for øvrig. Dette grunnleggende forholdsmessighetsprinsippet for politiets maktutøvelse, er ytterligere understreket i våpeninstruksen § 19, 1. ledd, hvor det generelle vilkåret er at skytevåpen bare må brukes som siste utvei etter at lempeligere midler forgjeves har vært forsøkt, eller i situasjoner hvor alternative midler åpenbart ikke vil føre fram.

Våpeninstruksen § 19, 2. ledd gir nærmere regler for bruk av skytevåpen. I henhold til 2. ledd bokstav a) kan skytevåpen brukes når politimannen selv eller andre trues med våpen eller alvorlig voldsanvendelse og bruk av våpen framstår som nødvendig for å hindre tap av menneskeliv eller alvorlig personskade. I henhold til 2. ledd bokstav b) kan skytevåpen brukes når det anses påkrevd med umiddelbar pågrepelse av person som er mistenkt, siktet eller domfelt for drap eller andre grove voldshandlinger, eller forsøk på slike voldsforbrytelser, eller av personer som av andre grunner anses som særlig farlige for rikets sikkerhet eller menneskers liv eller helse.

Politibetjentene [redacted] og [redacted] avfyrte skudd med MP5-våpen i situasjonen på jordet i Andebu. De gjorde dette etter ordre fra operativ uteleder, [redacted]. Slik situasjonen er beskrevet etter gjennomgang av mistenktes forklaringer, samt forklaringer fra vitner, var situasjonen meget dramatisk da skuddene ble avfyrte. [redacted] hadde på dette tidspunkt drept 3 personer, truet og skutt på bensinstasjonen på Andebu, samt at han hadde en hagle med seg ute på jordet som han viftet rundt med. [redacted] var i sin kontakt med politiet vurdert å være hysterisk og ustabil. Han hadde også oppgitt til politiet at det ikke var vits i å prøve å stoppe han og at han hadde ladd hagle og kom til å skyte.

Det kan ikke være tvil om at det i den aktuelle situasjonen var nødvendig å stanse og umiddelbart pågripe [redacted].

Tjenestemennene gikk forsiktig frem i situasjonen, idet de først prøvde å få kontakt med [redacted] ved å anrope han. Han ble varslet om at det ville bli brukt våpen mot han dersom han ikke overga seg. Det ble deretter skutt to varselsskudd før det ble skutt mot beina til [redacted]. Ved gjennomhøring av politiets lydlogg kan det anslås at situasjonen fra politiet begynte å anrope han, og frem til han skjøt seg selv, har vart i ca 5-6 minutter. Det fremgår tydelig at politiet har søkt å løse situasjonen på en lempelig måte før det ble løsnet skudd fra politiets side. Skytingen som ble foretatt anses meget kontrollert, og har også truffet der det var forutsatt; nemlig i [redacted]s bein. Etter Spesialenhetens vurdering har politiet handlet i samsvar med politiloven og våpeninstruksen ved gjennomføringen av tjenesteoppdraget. Det fremsto så vel under oppdraget, som ved vurdering i etterkant, som helt nødvendig å stanse og umiddelbart pågripe [redacted]. Det anses ikke å ha vært mulig å gjennomføre det med mindre inngripende virkemidler enn det som her ble valgt. En kan heller ikke se at politiet ved annen fremgangsmåte kunne ha forhindret at [redacted] skjøt seg selv.

Konklusjon

Saken henlegges for politibetjent [redacted], politiførstebetjent [redacted] og politiførstebetjent [redacted] i forhold til straffeloven § 229, jfr. § 232 og straffeloven § 325, nr. 1 fordi intet straffbart forhold anses bevist.

Politibetjent [redacted], politiførstebetjent [redacted] og politiførstebetjent [redacted] underrettes om vedtaket.

Kopi av vedtaket sendes Politimesteren i Vestfold.

Hamar, 4. desember 2006

Jan Egil Presthus
sjef, Spesialenheten for politisaker